

N:o 45.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1903 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående folkskoleväsendet i Stockholm.

Genom proposition n:o 68 af den 13 innevarande mars, hvilken af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

1:o) *Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm.*

Med upphäfvande af nådiga stadgan angående folkundervisningen i Stockholms stad den 27 september 1861, så vidt samma stadga ännu är gällande, förordnas som följer:

1 §.

1. Folkskoleväsendet i Stockholm utgör med de undantag, om hvilka förmäles i 6 § 3 mom. och 10 § af denna lag, en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun har att vårda; skolande i följd häraf kostnaderna för folkskoleväsendet, med angifna undantag, beslutas och utgöras på sätt om kommunalutskylder är stadgadt.

2. Folkundervisningen i staden ordnas i enlighet med särskild, af Konungen utfärdad stadga.

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 7 Saml. 1 Afd. 38 Häft. (N:is 45 och 46). 1

2 §.

Folkskoleväsendet handhafves af öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor jämte de territoriella församlingarnas skolråd.

3 §.

Öfverstyrelsen utgöres af ledamöter, utsedde af skolråden, Stockholms stads konsistorium och stadsfullmäktige sålunda, att hvarje skolråd äfvensom konsistorium väljer en ledamot samt stadsfullmäktige bland stadens till fullmäktige valbare inbyggare välja lika många ledamöter som hela antalet af de utaf skolråden valde.

Ledamot i öfverstyrelsen utses för en tid af två år och kan återväljas. Afgår ledamot under den tid, för hvilken han blifvit utsedd, väljes annan ledamot för den tid, som återstått för den afgångne.

4 §.

Öfverstyrelsen intager med afseende å folkskoleväsendet enahanda ställning, som åt de i gällande förordning om kommunalstyrelse i Stockholm omförmälda nämnder, hvar inom sitt område, finnes anvisad.

Angående öfverstyrelsens öfriga allmänna åligganden samt om ordningen och sättet för ärendenas behandling hos öfverstyrelsen gäller hvad därom föreskrifves i särskild, af Konungen för öfverstyrelsen utfärdad instruktion; skolande beträffande öfverstyrelsens verksamhet jämväl lända till efterrättelse bestämmelserna uti den i 1 § omförmälda stadga.

5 §.

Skolråden hafva att i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse kungl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 äfvensom den stadga, hvarom förmäles i 1 § här ofvan.

6 §.

1. Då denna lag träder i kraft, öfvertager staden de rättigheter, församlingarna gemensamt hafva till egendom och medel, som anslagits

till eller användas för folkskoleväsendet, och ikläder sig skyldigheten att fullgöra de förbindelser i fråga om folkskoleväsendet, för hvilka församlingarna gemensamt häfta.

2. De före nyssberörda tidpunkt i vederbörlig ordning fattade beslut rörande aflönings- och pensionsförhållanden skola äga samma giltighet, som om besluten fattats af staden.

3. Angående dispositioner och testamentsanslag med afseende å folkskoleväsendet, hvilka före angifna tidpunkt blifvit eller därefter blifva ställda under öfverstyrelsens eller skolråds förvaltning, gäller hvad särskildt är eller varder stadgadt.

7 §.

Om anskaffande och underhåll af folkskolelokaler, efter det denna lag trädte i kraft, äge stadsfullmäktige på förslag af öfverstyrelsen att besluta; börande vid anskaffande af nya lokaler fullmäktige låta sig angeläget vara att tillgodose de särskilda församlingarnas behof och att förlägga hvarje skolhus så vidt möjligt inom den församlings område, för hvilken skolhuset närmast är afsedt.

Innan fråga om nybyggnad eller ombyggnad af skolhus till afgörande företages, skall yttrande genom öfverstyrelsen infordras från skolrådet i församling, för hvilken skolhuset är afsedt.

8 §.

När församling så önskar, äge församlingen att å staden öfverlåta sina för folkskolan anskaffade lokaler under följande villkor:

att öfverlåtelsen omfattar alla de församlingens fastigheter, hvilka vid 1902 års utgång voro upplåtna eller afsedda till upplåtelse för folkskoleväsendets behof, jämte därå, helt eller delvis, uppförda byggnader i det skick, hvori samma fastigheter och byggnader befinna sig den 1 januari 1904, äfvensom den nyttjanderätt, församlingen jämlikt hyreskontrakt eller eljest för ifrågavarande ändamål förvärfvat till annans fastighet, samt alla öfriga för anskaffande af folkskolelokaler afsedda, församlingen tillhöriga tillgångar och medel;

att staden öfvertager såväl betalningsansvaret för de lån, församlingen på grund af beslut, som fattats före den 1 januari 1903, upptagit för de till staden öfverlåtna fastigheternas anskaffande och bebyggande, som ock skyldigheten att fullgöra de öfriga förbindelser, församlingen iklädt sig för anskaffande och underhåll af folkskolelokaler;

samt, därest öfverlåtelse, som nu är sagdt, sker senare än den 1 januari 1904, att stadens rätt och plikt bestämmes såsom hade öfverlåtelsen ägt rum nyssnämnda dag, dock med iakttagande, för den händelse under tiden andra lokaler för folkskoleväsendet i vederbörlig ordning upplåtits, af den jämkning i villkoren för öfverlåtelse, som häraf varder en följd.

9 §.

Har församling, som den 1 januari 1904 till staden öfverlåter sina folkskolelokaler, dessförinnan fattat beslut om anskaffande af tomt för eller uppförande af folkskolebyggnad, utan att dylik åtgärd vid tiden för öfverlåtelsen blifvit vidtagen, gånge beslutet ej i verkställighet.

10 §.

Församling, som icke, på sätt i 8 § stadgas, till staden öfverlåtit sina för folkskoleväsendets behof vid 1902 års slut upplåtna eller till upplåtelse afsedda fastigheter och byggnader, är skyldig att fortfarande, intill dess en dylik öfverlåtelse kommer till stånd, för enahanda ändamål upplåta och underhålla samma fastigheter och byggnader eller ock, därest församlingen önskar använda dem för annat ändamål, tillhandahålla andra, af stadsfullmäktige godkända lokaler af motsvarande storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1904. Från och med samma dag skall öfverstyrelsen hafva den sammansättning, som i lagen stadgas, i följd hvaraf val till ledamöter i öfverstyrelsen skola före 1903 års utgång äga rum. Af de ledamöter, hvilka då utses, skola halfva antalet af de utaf skolråden utsedda och halfva antalet af de utaf stadsfullmäktige utsedda efter lottning inför öfverstyrelsen utträda vid 1904 års slut. Öfverstyrelsens räkenskaper för år 1903 granskas i den ordning, vederbörande kommunalförfattning föreskrifver. Beslut, som före 1903 års utgång i laga ordning fattats om uttaxering för folkskoleväsendets behof, skola, jämväl efter det denna lag träd i kraft, lända till efterrättelse.

[Nuvarande lydelse af motsvarande delar af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

§ 1, mom. 1.

Hvarje territoriell kyrkoförsamling äger att för *vården* af kyrkans och folkskolans samt därmed sammanhängande angelägenheter i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

1) åtgärder till vidmakthållande af ordning under gudstjänsten;

2) *folkskoleundervisningen och dithörande anstalter* samt uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn;

3) val af kyrkovärdar och öfrige ledamöter i kyrkoråd, ledamöter i skolråd samt i de öfriga nämnder, styrelser och andra myndigheter, hvilka församlingen enligt särskilda författningar och stadganden antingen skall tillsätta, eller i hvilka församlingen genom deputerade skall deltaga, äfvensom af revisorer och

2:o) *Lag* angående ändrad lydelse af § 1 mom. 1, § 2, § 4 första stycket, § 24 mom. 2, rubriken till kap. III och § 41 mom. 1 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

§ 1, mom. 1.

Hvarje territoriell kyrkoförsamling äger att för *handhafvande* af kyrkans samt vissa folkskolan och barnavården rörande angelägenheter i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

1) åtgärder till vidmakthållande af ordning under gudstjänsten;

2) uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, *med undantag dock för det fall, att öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor är barnavårdsnämnd*;

3) val af kyrkovärdar och öfriga ledamöter i kyrkoråd, ledamöter i skolråd samt i de öfriga nämnder, styrelser och andra myndigheter, hvilka församlingen enligt särskilda författningar och stadganden antingen skall tillsätta, eller i hvilka församlingen genom deputerade skall del

(Nuvarande lydelse:)

andra ombud, dem församlingen äger utse;

4) orgelnisters, kyrkosångares och klockares tillsättande och afskedande;

5) användande af kyrkans och andra till församlingens disposition ställda medel samt granskning af räkenskaper angående sådana medel och af folkskoleräkenskaper;

6) hushållning med och vård om kyrkans och annan församling tillhörig egendom;

7) byggnad, underhåll eller förbättrande af kyrka, med hvad därtill hörer, skolhus samt boställe för präst, *skollärare* eller kyrkobetjante;

8) bestämmande af afgift till kyrka samt skolhus och boställe;

9) fördelning af bänkrum i kyrkan;

10) ordnande af begravningsplatser samt bestämmande af afgifter för dem och för begagnande af kyrkoklockor eller annan kyrkans tillhörighet;

11) öfverenskommelser rörande prästerskaps och kyrkobetjänings löneförmåner.

Om vård och förvaltning af vissa kyrkogårdar genom kyrkogårdsnämnd är särskildt stadgadt; dock må frågor om vård och förvaltning af den äldre kyrkogården utanför Norrtull samt hvad därtill hörer å kyrkostämman handläggas intill dess genom vederbörligt beslut kyrkogårdsnämnden bemyndigas att desamma behandla.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

taga, äfvensom af revisorer och andra ombud, dem församlingen äger utse;

4) orgelnisters, kyrkosångares och klockares tillsättande och afskedande;

5) användande af kyrkans och andra till församlingens disposition ställda medel samt granskning af räkenskaper angående sådana medel;

6) hushållning med och vård om kyrkans och annan församling tillhörig egendom;

7) byggnad, underhåll eller förbättrande af kyrka, med hvad därtill hörer, skolhus, som af församlingen upplåtes och underhålles, samt boställe för präst eller kyrkobetjante;

8) bestämmande af afgift till kyrka samt sådant skolhus, som i 7) sägs, och boställe;

9) fördelning af bänkrum i kyrkan;

10) bestämmande af afgifter för begagnande af kyrkoklockor eller annan kyrkans tillhörighet;

11) öfverenskommelser rörande prästerskaps och kyrkobetjänings löneförmåner.

Om vård och förvaltning af vissa kyrkogårdar genom kyrkogårdsnämnd är särskildt stadgadt.

(Nuvarande lydelse:)

(Kungl. Maj:ts förslag:)

§ 4, första stycket.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer hvarje medlem af svenska kyrkan, som vid val af stadsfullmäktige har rösträtt och inom församlingen är mantalsskrifven eller ändock därstädes äger fast egendom eller är för inkomst af arbete eller kapital till allmän bevilning uppförd, samt för oguldna utskylder till *kyrka eller skola* icke häftar.

§ 24, mom. 2.

Skolrådet tillhör:

att utöfva den vård om och befattnings med folkskolan, som, enligt gällande *stadga*, är *församlingens skolstyrelse* uppdragen.

III.

Om afgifter *till kyrka och skola samt om dithörande räkenskaper.*

§ 41, mom 1.

Räkenskaperna för så väl kyrkans som *skolans medel* skola avslutas med kalenderår samt senast den 1 därpåföljande mars aflämnas

§ 4, första stycket.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer hvarje medlem af svenska kyrkan, som vid val af stadsfullmäktige har rösträtt och inom församlingen är mantalsskrifven eller ändock därstädes äger fast egendom eller är för inkomst af arbete eller kapital till allmän bevilning uppförd, samt för oguldna utskylder till *församlingen* icke häftar.

§ 24, mom. 2.

Skolrådet tillhör:

a) att utöfva den vård om och befattnings med folkskolan, som enligt gällande *författningar* är *åt skolrådet* uppdragen; samt

b) *att förvalta egendom och medel, som stå under skolrådets vård.*

III.

Om afgifter och räkenskaper.

§ 41, mom. 1.

Räkenskaperna för såväl kyrkans *medel* som *de medel, skolrådet har under sin förvaltning*, skola avslutas med kalenderår samt senast

(Nuvarande lydelse:)

till de för deras granskning utsedda
revisorer.]

(Kungl. Maj:ts förslag:)

den 1 därpå följande mars aflämnas
till de för deras granskning utsedda
revisorer.

Denna lag träder i kraft den 1
januari 1904.

Det i förevarande proposition innefattade förslaget till lag angående folkskoleväsendet i Stockholm har till syfte, att beslutanderätten öfver folkskolebudgeten i hufvudstaden skall öfverflyttas från kyrkostämmorna och kyrkofullmäktige i stadens territoriella församlingar till stadsfullmäktige samt skyldigheten att anskaffa och underhålla folkskolelokaler, hvilken skyldighet hittills ålegat hvarje församling särskildt, blifva en gemensam angelägenhet för Stockholms stad såsom borgerlig kommun.

Öfver det i ämnet utarbetade lagförslaget hafva yttranden inhämtats af stadens församlingar, hvarvid sex församlingar tillstyrkt, att förslaget med vissa jämkningar skulle upphöjas till lag, men två församlingar afstyrkt sådan åtgärd. Inom den ena bland sistnämnda församlingar förefanns dock en ganska stor minoritet, som ansåg förslaget böra tillstyrkas. Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor, stadens konsistorium, stadsfullmäktige och öfverståhållareämbetet, hvilka äfvenledes blifvit hörda öfver förslaget, hafva i all hufvudsak förordat bifall till detsamma. Med anledning af anmärkningar, som framställt mot vissa delar af förslaget, har detsamma därefter delvis varit föremål för jämkning, innan det nu förelagts Riksdagen.

Det andra af ifrågavarande lagförslag afser några mindre ändringar i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm, väsentligen sådana, som föranledas af förstnämnda lagförslag.

Vid granskning af lagförslagen har utskottet icke funnit anledning till erinran, och får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen måtte antaga de i propositionen innefattade förslag till

1:o) lag angående folkskoleväsendet i Stockholm; samt

2:o) lag angående ändrad lydelse af § 1 mom. 1, § 2, § 4 första stycket, § 24 mom. 2, rubriken till kap. III och § 41 mom. 1 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Stockholm den 27 mars 1903.

På lagutskottets vägnar:

T. ZETTERSTRAND.

Herrar *Almgren*, greve *Levenhaupt*, *F. Andersson* och *A. Olsson* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
